

02 FEBRUARI 2024

Een nieuwe Guatemalteekse regering

Een kabinet samenstellen en een keuze maken onder potentiële kandidaten om de ministerportefeuilles in je regering op te nemen is op zich al een torenhoge verantwoordelijkheid. Maar voor president Bernardo Arévalo van de Semilla partij kwam daar nog een struikelblok bovenop. Hij kon niet zomaar doodgemoedereerd de tijd nemen om een mogelijk rijtje van gegadigden en voor de klus bekwame personen af te gaan. De keuze van de leden van het kabinet was in dit geval een moeizaam proces. De gekozen president en vicepresidente moesten op de eerste plaats knokken om hun eigen mandaat te mogen opnemen. Een sociaaldemocraat aan de (politieke) macht, *no way*. Alle gerechtelijke instanties, gekaapt door het 'Pact van de Corrupten' deden het onmogelijke om de machtsoverdracht alsnog te beletten. Sommige leden van de winnende Semilla partij werden gerechtelijk vervolgd. De partij zelf werd opgeschort, zodat haar leden die in het Congres zetelen, meteen tot 'onafhankelijken' gereduceerd werden. Daarnaast konden de president en vicepresidente geen maanden of weken van tevoren aankondigen wie ze in petto hadden om hen de taken van hun kabinet toe te vertrouwen. Ze waren gedoemd om te wachten met de aankondiging tot een week voor de inhuldiging van de machtsovername op 14 januari. Ze moesten voorkomen dat in die korte tijdsperiode de vijanden die deel uitmaken van het 'Pact van de Corrupten' - met de openlijke steun van de corrupte gerechtelijke autoriteiten en het Openbaar Ministerie - nog gauw hun toevlucht zouden nemen tot rechtszaken tegen de aangekondigde kandidaten voor de ministeries. Op 14 januari was het dan eindelijk zover. De president moest om 15 uur ingezworen worden. Dat werd uiteindelijk middernacht. Die vertraging had te maken met de vorming van de Raad van Bestuur van het Congres. De Semilla partij slaagde erin een meerderheid van Congresleden achter zich te krijgen om een van haar leden als voorzitter van de Raad te verkiezen. Maar daar staken de vijandelijke gerechtelijke organen een stokje voor. Immers de congresleden van de Semilla partij kunnen als 'onafhankelijken' in geen enkele commissie van het Congres zetelen, laat staan het voorzitterschap van de Raad van Bestuur, de belangrijkste instelling in het Congres, bekleden.

Enorme uitdagingen

Het kabinet is een allegaartje geworden van sociale vertegenwoordiging, economische en politieke belangen. Het is een hervormingsgezinde instelling in lijn met de sociaaldemocratische essentie van de Semilla beweging. Er zijn onder meer zes vrouwen vertegenwoordigd. Anderzijds zijn er zeer weinig banden met de inheemse volkeren en autoriteiten. Die banden waren er wel gedurende de verkiezingscampagne. Toen gaven de pogingen van de corrupte regeringsfunctionarissen om Bernardo Arévalo van de macht te houden en een soort 'juridische staatsgreep' te plegen aanleiding tot het ontluiken van een historische band tussen de inheemse autoriteiten en de Semilla partij. Die band bleek dan weer fundamenteel te zijn voor het voortbestaan van de Semilla partij (ondanks de voorlopige opschorting) en schoof de inheemse autoriteiten naar voren als een leidende speler, erkend en node geduld door de traditionele machthebbers. Toch zetelt er maar een lid van de Maya gemeenschappen in het kabinet, Miriam Roque, minister van Arbeid en Sociale Zekerheid (MINTRAB). Alleszins een belangrijk ministerie, dicht bij het volk. En hier ligt dan weer een belangrijke uitdaging voor de regering te wachten: namelijk in staat zijn om tegemoet te komen aan de behoeften van de inheemse volkeren en gemeenschappen die hun blokkades en meetings maandenlang volhielden tot de dag van de inhuldiging van het presidentiële koppel.

Ongekende steun van de internationale gemeenschap

De Semilla beweging kreeg ook ongekende steun van de internationale gemeenschap, een andere belangrijke deelgenoot voor haar voortbestaan. De Europese Unie speelde hierin een belangrijke rol. Maar het was in het bijzonder de Amerikaanse regering, die haar invloed en macht liet gelden. Zij zag met lede ogen aan hoe de laatste jaren de democratie en de rechtstaat door de corrupte machthebbers stelselmatig aangevreten werden. In Bernardo Arévalo zagen ze de geschikte persoon om de opbouw van de liberale en burgerlijke democratie in Guatemala verder door te zetten. Die opbouw begon al sinds de Verenigde Staten een contrarevolutionaire interventie steunden in 1954. Het was uitgerekend Juan José Arévalo Bermejo, de vader van Bernardo Arévalo de León, die 80 jaar geleden (na de Oktoberrevolutie in 1944) een nieuwe sociaaldemocratische wind door het land liet waaien. Zijn opvolger Jacobo Arbenz trok zijn beleid verder door. Maar voor de VS ging hij te ver. Ze vielen hem aan en stootten hem van de macht. Paradoxaal genoeg is het vandaag de zoon die verantwoordelijk is voor de bevordering van de liberale en burgerlijke democratie in het land.

Een waaier van dringende taken

De aanpak van de eerbiediging van de mensenrechten staat te dringen. Het hele gerechtelijke apparaat is overgenomen door corrupte individuen. Die stal zal dringend moeten uitgemest worden, waaronder vooral de depolitisering en de zuivering van het Openbaar Ministerie. Maar hoe? Daarmee gepaard gaande staat de strijd tegen de georganiseerde misdaad te wachten. En misschien krijgt nu eindelijk de uitvoering van de afgesproken vredesakkoorden een nieuwe kans. Dan is er de heikele uitdaging van de eerbiediging van het grondgebied en de bescherming van de natuurlijke rijkdommen van de inheemse volkeren. De multinationale bedrijven tegen de haren instrijken. Zal de regering de toelating krijgen van het Congres om doorslaggevende overheidsinvesteringen uit te voeren om in de enorme behoeften van de meerderheid van de bevolking te voorzien? Onder meer op gebied van volksgezondheid en onderwijs. Zullen eindelijk eens de poorten wagenwijd opengezet worden om de inheemse volkeren te laten deelnemen aan de besluitvorming en aanwezig te zijn in het toekomstige regeringsbeleid?

Vijanden slijpen hun messen

Het kabinet zal onder zware druk komen te staan van de criminele structuren en de actoren die deel uitmaken van het zogenaamde 'Pact van de Corrupten'. Zij zullen er alles aan doen om de plannen van de regering te doen ontsporen en hun eigen plannen voor een 'juridische staatsgreep' alsnog te verwezenlijken. Het misbruik van de macht van het Openbaar Ministerie en de steun van een Grondwettelijk Hof dat door hen gekaapt werd, worden de vitale wapens van het 'Pact van de Corrupten' om hun doel te bereiken. Immers het Pact is ontstaan tussen de belangrijkste gerechtelijke en grondwettelijke instellingen die samen met autoriteiten van het Openbaar Ministerie banden hebben met ultraconservatieve actoren uit het historische en oligarchische bedrijfsleven en met groepen van politiek en militair ultrarechts, die gelinkt zijn aan staatsgrepen uit het verleden.

De uitdaging voor de alliantie van meerdere partijen, waarin de huidige regering samengesteld is, zal erin bestaan zichzelf in het zadel te houden en zich te versterken om te voorkomen dat het 'Pact van de Corrupten' weer de controle krijgt.

De nauwe relatie met de regering van de VS en de Europese Unie, de verwachtingen die werden gewekt door de rol die de inheemse zelfbesturen zullen gaan spelen en de mogelijkheid dat zich van daaruit sociale en politieke krachten bundelen, de nieuwe situatie

van de totaal onverwachte overwinning van de Semilla beweging, de afzwakking van de plannen voor een ‘juridische staatsgreep,’ de wederopbouw van de instellingen van de staat en de mogelijkheid dat de procureur-generaal, Consuelo Porras Argueta, haar functie zal neerleggen, zijn ongetwijfeld de zuurstoftank die de nieuwe regering nodig heeft om haar partijdoelstellingen te verwezenlijken en tegemoet te komen aan de behoeften van de meerderheid.

Het zal er nog hard aan toegaan. President Arévalo de León had een brief gestuurd naar de procureur-generaal om haar op 24 januari te ontmoeten met het verzoek om gevoelige informatie te verstrekken over ten minste vier aspecten van processen waarmee het Openbaar Ministerie bezig is. Maar Consuelo Porras vertikte het om zich te presenteren en waarschuwde in een video dat ‘ze geen ontslag zal nemen.’ De dag ervoor, op 23 januari, kreeg de regering de steun van de inheemse Ixil-autoriteiten voor het aftreden van de procureur-generaal.

Bron:

[Lee El Observador Electoral No. 13 \(mailchi.mp\)](#)